

Міністерство освіти і науки України
Рівненський державний гуманітарний університет
Інститут мистецтв

Кафедра хореографії

ТАНЕЦЬ

*Методичні рекомендації
для підготовки фахівців напрямку: 2020 „Мистецтво”
спеціальності: 7.020201 „Театральне мистецтво”
(для студентів – акторів драматичного театру I курсу)*

Рівне – 2009

*Рекомендовано до друку на засіданні кафедри хореографії
(протокол № 10 від 13 травня 2009 року)*

Укладач: Манелюк Е.В. – викладач кафедри хореографії РДГУ

Рецензенти: Богатирьов В. О. – доцент, зав. кафедри театральної режисури РДГУ;

Яриш О. М. – заслужений артист України, балетмейстер Рівненського Академічного музично-драматичного театру ім. Т. Шевченко

Танець: Методичні рекомендації для підготовки фахівців напрямку: „Мистецтво” спеціальності: 7.020201 „Театральне мистецтво” (для студентів – акторів драматичного театру I курсу) / Укладач Е.В.Манелюк. – Рівне: РДГУ, 2009. – 27 с.

*Рекомендовано до друку навчально-методичною радою РДГУ
(протокол № ___ від _____ 2009 року)*

ЗМІСТ

Структура кредиту курсу „Основи класичного танцю”.....	4
Модуль I	5
Модуль II.....	6
Опис предмета навчального курсу „Основи класичного танцю”	8
Структура кредиту курсу „Історико-побутовий танець”	9
Модуль III	10
Модуль IV	11
Питання на залік.....	12
Опис предмета навчального курсу „Історико-побутовий танець”.....	14
Структура кредиту курсу „Основи народно-сценічного танцю”	15
Модуль V	17
Питання на залік.....	18
Модуль VI.....	20
Опис предмета навчального курсу „Основи народно-сценічного танцю”	22
Курс лекцій до модулів I і II	23
Джерельні приписи	27

СТРУКТУРА КРЕДИТУ КУРСУ

Тема	Всього	Лекц.	Прак.	Лабор.	Інд.	СРС
Змістовний модуль 1						
Основи класичного танцю						
1. Основи класичного танцю	4	2				2
2. Вправи біля станка	16		6	4		6
3. Вправи посеред зали	16		6	4		6
4. Методика виконання екзерсису класичного танцю біля станка	12				8	4
5. Історія та розвиток класичного танцю	10					10
Всього: ЗМ 1	58	2	12	8	8	28
Змістовний модуль 2						
Основи класичного танцю						
6. Вправи біля станка	14	2	6	2		4
7. Вправи посеред зали	14		6	4		4
8. Стрибки (allegro)	16		8	4		4
9. Методика виконання екзерсису класичного танцю на середині зали	14				8	6
10. Світові зразки класичного танцю	10					10
Всього: ЗМ 2	68	2	20	10	8	28
Разом: ЗМ 1,2	126	4	32	18	16	56

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ I

ОСНОВИ КЛАСИЧНОГО ТАНЦЮ

Тема 1. Основи класичного танцю. Загальна характеристика

Тема 2. Вправи біля станка:

- demi plie;
- battements tendu;
- battements tendu jete;
- ronds de jambe par terre;
- battements soutenus;
- battements frappes;
- petits battements sur le cou-de-pied;
- grands battements jetes.

Тема 3. Вправи посеред зали:

- demi plie;
- battements tendus;
- battements tendus jetes;
- ronds de jambe par terre;
- battements fondus;
- battements frappes;
- battements releves lents;
- grands battements jetes.

Тема 4. Методика виконання екзерсису класичного танцю біля станка.

Тема 5. Історія та розвиток класичного танцю.

На вивчення змістовного модулю 1 відводиться 58 годин, в тому числі: 2 год. – лекційних, 12 год. – практичних, 8 год. – лабораторних, 8 год. – індивідуальних та 28 год. самостійної роботи. Закінчується даний модуль проміжним контролем – перевіркою роботи.

Максимальна кількість балів, які можуть набрати студенти за цей модуль, складає 20 балів з них:

- відвідування лекції – 1 бал;
- відвідування практичних занять – 6 балів (1 бал за заняття);
- відвідування лабораторних занять – 4 бали;
- відвідування індивідуальних занять – 4 бали;
- виконання самостійної роботи – 5 балів;
- неспідготовка до заняття – мінус 1 бал.

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ II

ОСНОВИ КЛАСИЧНОГО ТАНЦЮ

Тема 6. Вправи біля станка:

- demi plie i grands plie;
- battements tendus;
- battements tendus jetes;
- ronds de jambe par terre;
- battements fondus;
- battements frappes;
- petits battements sur le cou-de-pied;
- grands battements jetes.

Тема 7. Вправи посеред зали:

- demi plie i grands plie;
- battements tendus;
- battements tendus jetes;
- ronds de jambe par terre;
- battements fondus;
- battements frappes;
- battements developpes;
- grands battements jetes.

Тема 8. Стрибки (allegro):

- temps leve в I, II і V позиціях;
- changements de pieds;
- pas echange;
- pas assemble.

Тема 9. Методика виконання екзерсису класичного танцю посеред зали.

Тема 10. Світові зірки класичного танцю.

Рекомендована література:

1. Базарова Н. Мей В. Азбука классического танца. – Л.,: Искусство, 1983.
2. Костровицкая В. 100 уроков классического танца. – Л.,: Искусство, 1981.

Методи навчання: відвідування та опрацювання лекційних, практичних, лабораторних та індивідуальних занять, аналіз літератури.

Методи оцінювання: поточний контроль.

На вивчення змістовного модулю 2 відводиться 68 годин, в тому числі: 2 год. – лекційних, 20 год. – практичних, 10 год. – лабораторних, 8 год. – індивідуальних та 28 год. самостійної роботи. Закінчується даний модуль проміжним контролем – перевіркою самостійної роботи.

Максимальна кількість балів, які можуть набрати студенти за цей модуль, складає 20 балів з них:

відвідування лекції – 1 бал;

відвідування практичних занять – 5 балів;

відвідування лабораторних занять – 5 балів;

відвідування індивідуальних занять – 4 бали;

виконання самостійної роботи – 5 балів;

непідготовка до заняття – мінус 1 бал.

Методичне забезпечення: методичні рекомендації з дисципліни „Танець”, опорні конспекти лекцій, рекомендована навчально-методична література.

ОПИС ПРЕДМЕТА НАВЧАЛЬНОГО КУРСУ

Предмет: Основи класичного танцю

Курс: підготовка бакалаврів	Напря́м, спеці́альність, осві́тньо-квалі́фікаційний ріве́нь	Характеристика навчального курсу
Кількість кредитів відповідних ECTS:	7.020201 „Театральне мистецтво” Актор драматичного театру	Загальна кількість годин: 126
Модулів: 2	Бакалавр театального мистецтва	Лекції: 2 години
Змістовних модулів: 2		Практичні заняття: 32 години
Загальна кількість годин: 126		Лабораторні заняття: 18 годин
Тижневих годин по семестрах: 1 – 2 2 – 2		Індивідуальні заняття: 16 годин
		Самостійна робота: 56 годин

СТРУКТУРА КРЕДИТУ КУРСУ

Тема	Всього	Лек.	Прак.	Лаб.	Інд.	СРС
Змістовний модуль 3. Історико-побутовий танець						
1. Побутові танці XII-XIV ст.	8	2	6			
2. Танцювальна культура епохи Відродження	8		8			
3. Основні кроки та навички танцю Бранль	4			4		
4. Основні кроки та навички танцю Рігодон	4			4		
5. Основні кроки та навички танцю Куранта	4			4		
6. Основні кроки та навички танцю Сарабанда	4			4		
7. Методика виконання екзерсису історико- побутового танцю	8				8	
8. Історія і розвиток танців стародавніх часів (Китай, Єгипет, Греція, Рим).	12					12
9. Історія розвитку танцювальної культури епохи Середньовіччя	14					14
Всього:	66	2	14	16	8	26
Змістовний модуль 4. Історико-побутовий танець						
10. Танцювальна культура епохи Просвіти	12	2	10			
11. Танцювальна культура XIX ст.	10		10			
12. Основні кроки та навички танцю Менует	8			8		
13. Основні кроки та навички танцю Полонез	6			6		
14. Основні кроки та навички танцю Гавот	8			8		
15. Основні кроки та навички танцю Вальс	8			8		
16. Методика виконання екзерсису історико-побутового танцю	8				8	
17. Історія розвитку танцювальної культури епохи Відродження	14					14
18. Історія розвитку танцювальної культури XIX ст.	14					14
Всього:	88	2	20	30	8	28
Разом: ЗМ 3,4	154	4	34	46	16	54

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ III

ІСТОРИКО-ПОБУТОВИЙ ТАНЕЦЬ

Тема 1. Побутові танці XII – XIV століть. Загальна характеристика епохи.

Тема 2. Танцювальна культура епохи Відродження.

Тема 3. Основні кроки та навички танцю Бранль.

Тема 4. Основні кроки та навички танцю Рігодон.

Тема 5. Основні кроки та навички танцю Куранта.

Тема 6. Основні кроки та навички танцю Сарабанда.

Тема 7. Методика виконання екзерсису історико-побутового танцю. Учбові форми поклонів дам та кавалерів.

Тема 8. Історія і розвиток танців стародавніх часів (Китай, Єгипет, Греція, Рим).

Тема 9. Історія розвитку танцювальної культури епохи Середньовіччя.

На вивчення змістовного модулю 3 відводиться 66 годин, в тому числі: 2 год. – лекційних, 14 год. – практичних, 16 год. – лабораторних, 8 год. – індивідуальних та 26 год. самостійної роботи. Закінчується даний модуль проміжним контролем – перевіркою самостійної роботи.

Максимальна кількість балів, які можуть набрати студенти за цей модуль, складає 20 балів з них:

- відвідування лекцій – 1 бал;
- відвідування практичних занять – 7 балів;
- відвідування лабораторних занять – 4 бали;
- відвідування індивідуальних занять – 4 бали;
- виконання самостійної роботи – 4 бали;
- невідповідність до заняття – мінус 2 бали.

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ IV ІСТОРИКО-ПОБУТОВИЙ ТАНЕЦЬ

Тема 10. Танцювальна культура епохи Просвіти (XVIII ст.). Загальна характеристика епохи.

Тема 11. Танцювальна культура XIX століття.

Тема 12. Основні кроки та навички танцю Менует.

Тема 13. Основні кроки та навички танцю Полонез.

Тема 14. Основні кроки та навички танцю Гавот.

Тема 15. Основні кроки та навички танцю Вальс.

Тема 16. Методика виконання екзерсису історико-побутового танцю. Методика виконання (pas glisse, pas eleve, port de bras).

Тема 17. Історія розвитку танцювальної культури епохи Відродження.

Тема 18. Історія розвитку танцювальної культури XIX століття.

Рекомендована література:

1. Васильева В. Танец. – М.: Искусство, 1968.
2. Васильева–Рождественская М. Историко-бытовой танец. – М.: Искусство, 1987.
3. Воронина И. Историко-бытовой танец. – М.: Искусство, 1980.
4. Ивановский Н. Бальный танец XVI – XIX вв. – М. – Л.: Искусство, 1948.

ПИТАННЯ НА ЗАЛІК
для студентів II курсу кваліфікації „Актор драматичного театру”

1. Позиції рук, ніг та постановка корпусу в класичному танці.
2. Методика виконання *demi plie* і *grand plie*.
3. Методика виконання *battements tendus*.
4. Методика виконання *battements tendus jetes*.
5. Методика виконання *ronds de jambe par terre* (en dehors і en dedans).
6. Методика виконання *battements fondu*.
7. Методика виконання *battements frappe*.
8. Методика виконання *petit battements*.
9. Методика виконання *battements releves lents*.
10. Методика виконання *grands battements jetes/*
11. Побутові танці століть
12. Танцювальна культура епохи Відродження.
13. Танцювальна культура епохи Просвіти.
14. Танцювальна культура століття.
15. Основні кроки танцю Бранль.
16. Основні кроки танцю Рігодон.
17. Основні кроки танцю Куранта.
18. Основні кроки танцю Сарабанда.
19. Основні кроки танцю Менует.
20. Основні кроки танцю Полонез.
21. Основні кроки танцю Гавот.
22. Основні кроки танцю Вальс.

На вивчення змістовного модулю 4 відводиться 88 годин, в тому числі: 2 год. – лекційних, 20 год. – практичних, 30 год. – лабораторних, 8 год. – індивідуальних та 28 год. самостійної роботи. Закінчується даний модуль проміжним контролем – перевіркою самостійної роботи та складанням заліку.

Максимальна кількість балів, які можуть набрати студенти за цей модуль, складає 20 балів з них:

- відвідування лекції – 1 бал;
- відвідування практичних занять – 5 балів;
- відвідування лабораторних занять – 8 балів;
- відвідування індивідуальних занять – 2 бали;
- виконання самостійної роботи – 4 бали;
- невідповідність до заняття – мінус 2 бали.

Розподіл балів, що присвоюються студентам

Змістовний модуль 1	Змістовний модуль 2	Змістовний модуль 3	Змістовний модуль 4	Залік	Загальна кількість
20	20	20	20	10	90

Шкала оцінювання

90 -100 балів – відмінно (A)

75 – 89 балів – добре (BC)

60 – 74 балів – задовільно (DE)

40 – 59 балів – незадовільно з можливістю повторного складання (FX)

1 – 39 балів – незадовільно з обов'язковим повторним курсом (F)

Методичне забезпечення: методичні рекомендації з дисципліни „Танець”, опорні конспекти лекцій, рекомендована навчально-методична література.

ОПИС ПРЕДМЕТА НАВЧАЛЬНОГО КУРСУ
ПРЕДМЕТ: ІСТОРИКО-ПОБУТОВИЙ ТАНЕЦЬ

Курс: підготовка бакалаврів	Напря́м, спеці́альність, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчального курсу
Кількість кредитів відповідних ECTS:	7.020201 „Театральне мистецтво” Актор драматичного театру	Загальна кількість годин: 154
Модулів: 2	Бакалавр театрального мистецтва	Лекції:4 години
Змістовних модулів: 2		Практичні заняття: 34 години
Загальна кількість годин: 154		Лабораторні заняття: 46 годин
Тижневих годин по семестрах: 3 – 3 4 – 3		Індивідуальні заняття: 16 годин
		Самостійна робота: 54 години
		Вид контролю: залік (4)

СТРУКТУРА КРЕДИТУ КУРСУ

Тема	Всього	Лекц.	Прак.	Лаб.	Інд.	СРС
Змістовний модуль 5.						
Основи народно-сценічного танцю						
1. Основи українського народно-сценічного танцю	4	2	2			
2. Основи білоруського народно-сценічного танцю	4		4			
3. Основи російського народно-сценічного танцю	4		4			
4. Основи молдавського народно-сценічного танцю	4		4			
5. Основні кроки та навички українського народно-сценічного танцю	4			4		
6. Основні кроки та навички білоруського народно-сценічного танцю	4			4		
7. Основні кроки та навички російського народно-сценічного танцю	4			4		
8. Основні кроки та навички молдавського народно-сценічного танцю	4			4		
9. Методика виконання основних рухів українського танцю	2				2	
10. Методика виконання основних рухів білоруського танцю	2				2	
11. Методика виконання основних рухів російського танцю	2				2	
12. Методика виконання основних рухів молдавського танцю	2				2	
13. Історія та розвиток народного танцю України	8					8
14. Історія та розвиток народного танцю Білорусі	6					6
15. Історія та розвиток народного танцю Росії	8					8

16. Історія та розвиток народного танцю Молдови	6					6
Всього: ЗМ – 5	68	2	14	16	8	28
Змістовний модуль 6.						
Основи народно-сценічного танцю						
17. Основи польського народно-сценічного танцю	8	2	6			
18. Основи угорського народно-сценічного танцю	6		6			
19. Основи болгарського народно-сценічного танцю	6		6			
20. Основи німецького народно-сценічного танцю	4		4			
21. Основні кроки та навички польського народно-сценічного танцю	6			6		
22. Основні кроки та навички угорського народно-сценічного танцю	6			6		
23. Основні кроки та навички болгарського народного – сценічного танцю	6			6		
24. Основні кроки та навички німецького народно-сценічного танцю	6			6		
25. Методика виконання основних рухів польського танцю	4				4	
26. Методика виконання основних рухів угорського танцю	2				2	
27. Методика виконання основних рухів болгарського танцю	2				2	
28. Методика виконання основних рухів німецького танцю	2				2	
29. Історія та розвиток народного танцю Польщі	8					8
30. Історія та розвиток народного танцю Угорщини	6					6
31. Історія та розвиток народного танцю Болгарії	6					6
32. Історія та розвиток народного танцю Німеччини	6					6
Всього: ЗМ 6	84	2	22	24	10	26
Разом: ЗМ 5-6	152	4	36	40	18	54

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ V

ОСНОВИ НАРОДНО-СЦЕНІЧНОГО ТАНЦЮ

Тема 1. Український танець. Загальна характеристика.

Тема 2. Білоруський танець. Загальна характеристика.

Тема 3. Російський танець. Загальна характеристика.

Тема 4. Молдавський танець. Загальна характеристика.

Тема 5. Основні кроки та навички українського народно-сценічного танцю.

Тема 6. Основні кроки та навички білоруського народно-сценічного танцю.

Тема 7. Основні кроки та навички російського народно-сценічного танцю.

Тема 8. Основні кроки та навички молдавського народно-сценічного танцю.

Тема 9. Методика виконання основних рухів українського танцю.

Тема 10. Методика виконання основних рухів білоруського танцю.

Тема 11. Методика виконання основних рухів російського танцю.

Тема 12. Методика виконання основних рухів молдавського танцю.

Тема 13. Історія та розвиток народного танцю України.

Тема 14. Історія та розвиток народного танцю Білорусі.

Тема 15. Історія та розвиток народного танцю Росії.

Тема 16. Історія та розвиток народного танцю Молдови.

ПИТАННЯ НА ЗАЛІК

1. Український народно-сценічний танець. Характеристика.
2. Білоруський народно-сценічний танець. Характеристика.
3. Російський народно-сценічний танець. Характеристика.
4. Молдавський народно-сценічний танець. Характеристика.
5. Основні кроки та навички українського народно-сценічного танцю.
6. Основні кроки та навички білоруського народно-сценічного танцю.
7. Основні кроки та навички російського народно-сценічного танцю.
8. Основні кроки та навички молдавського народно-сценічного танцю.
9. Методика виконання основних рухів українського танцю.
10. Методика виконання основних рухів білоруського танцю.
11. Методика виконання основних рухів російського танцю.
12. Методика виконання основних рухів молдавського танцю.
13. Історія та розвиток народного танцю України.
14. Історія та розвиток народного танцю Білорусі.
15. Історія та розвиток народного танцю Росії.
16. Історія та розвиток народного танцю Молдови.

На вивчення змістовного модулю 5 відводиться 68 годин, в тому числі: 2 год. – лекційних, 14 год. – практичних, 16 год. – лабораторних, 8 год. – індивідуальних та 28 год. самостійної роботи. Закінчується даний модуль проміжним контролем – перевіркою самостійної роботи та складанням заліку.

Максимальна кількість балів, які можуть набрати студенти за цей модуль, складає 70 балів з них:

- відвідування лекції – 2 бали;
- відвідування практичних занять – 14 балів;
- відвідування лабораторних занять – 16 балів;
- відвідування індивідуальних занять – 8 балів;
- виконання самостійної роботи – 10 балів;
- написання реферату – 10 балів;
- залік – 10 балів;
- невідповідність до заняття – мінус 2 бали.

Розподіл балів, що присвоюються студентам

Змістовний модуль 5	Залік	Загальна кількість
60	10	70

Шкала оцінювання:

90 – 100 балів – відмінно (A);

75 – 89 балів – добре (BC);

60 – 74 балів – задовільно (DE);

40 – 59 балів – незадовільно з можливістю повторного складання (FX);

1 – 39 балів – незадовільно з обов'язковим повторним курсом (F).

Методичне забезпечення: методичні рекомендації з курсу „Танець”, опорні конспекти лекцій, рекомендована навчально-методична література.

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ VI

ОСНОВИ НАРОДНО-СЦЕНІЧНОГО ТАНЦЮ

Тема 17. Польський танець. Характеристика.

Тема 18. Угорський танець. Характеристика.

Тема 19. Болгарський танець. Характеристика.

Тема 20. Німецький танець. Характеристика.

Тема 21. Основні кроки та навички польського народно-сценічного танцю.

Тема 22. Основні кроки та навички угорського народно-сценічного танцю.

Тема 23. Основні кроки та навички болгарського народно-сценічного танцю.

Тема 24. Основні кроки та навички німецького народно-сценічного танцю.

Тема 25. Методика виконання основних рухів польського танцю.

Тема 26. Методика виконання основних рухів угорського танцю.

Тема 27. Методика виконання основних рухів болгарського танцю.

Тема 28. Методика виконання основних рухів німецького танцю.

Тема 29. Історія та розвиток народного танцю Польщі.

Тема 30. Історія та розвиток народного танцю Угорщини.

Тема 31. Історія та розвиток народного танцю Болгарії.

Тема 32. Історія та розвиток народного танцю Німеччини.

Рекомендована література:

1. Верховинець В. Теорія українського народного танцю. – К.: Музична Україна, 1990.
2. Иноземцева Г. Народный танец. – М.: Знание, 1971.
3. Ткаченко Т. Народный танец. – М.: Искусство, 1976.

На вивчення змістовного модулю 6 відводиться 84 години, в тому числі: 2 год. – лекційних, 22 год. – практичних, 24 год. – лабораторних, 10 год. індивідуальних та 26 год. самостійної роботи. Закінчується даний модуль проміжним контролем – перевіркою самостійної роботи.

Максимальна кількість балів, які можуть набрати студенти за цей модуль, складає 40 балів з них:

- відвідування лекції – 1 бал;
- відвідування практичних занять – 11 балів;
- відвідування лабораторних занять – 12 балів;
- відвідування індивідуальних занять – 5 балів;
- виконання самостійної роботи – 6 балів;
- написання реферату – 5 балів;
- неспідготовка до заняття – мінус 2 бали.

ОПИС ПРЕДМЕТА НАВЧАЛЬНОГО КУРСУ
ПРЕДМЕТ: „ОСНОВИ НАРОДНО-СЦЕНІЧНОГО ТАНЦЮ”

Курс: підготовка бакалаврів	Напря́м, спеці́альність, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчального курсу
Кількість кредитів відповідних ECTS:	7.020201 „Театральне мистецтво” Актор драматичного театру	Загальна кількість годин: 152
Модулів: 2	Бакалавр театрального мистецтва	Лабораторні заняття: 40 годин
Змістовних модулів: 2		Індивідуальні заняття: 18 годин
Загальна кількість годин: 152		Самостійна робота: 54 години
Тижневих годин по семестрах: 5 – 3 6 – 3		

КУРС ЛЕКЦІЙ ДО МОДУЛІВ I, II

ІСТОРІЯ ТА РОЗВИТОК КЛАСИЧНОГО ТАНЦЮ

Шлях розвитку класичного танцю досить складний. Свій початок він бере з народної танцювальної творчості. Нескінченне джерело народної хореографії дозволяє балетному театру придбати та створити всю ту різноманітність виразних засобів, якими він володіє на даний час. Балетний театр у своєму становленні та розвитку розробив специфічні виразні засоби, за допомогою яких можна відрізнити народно-характерний танець від історико-побутового, класичний танець від гротескового, а також від пантомімного дійства.

Був час, коли так звані „новатори” хореографії стверджували, що мова класичного танцю застаріла і тому його разом з академічною школою потрібно негайно і назавжди здати в архів. Незважаючи на труднощі, класичний танець відмінно витримав екзамен часом і продовжує успішно розвиватися:

- збереглися чіткі, пластично закінчені форми хореографії;
- витримана бездоганно витончена виконавська техніка рухів;
- змінився композиційний ряд танцювальної мови, але, незалежно від випробувань часом, збереглась досконала хореографічна першооснова.

Школа класичного танцю багата своїми традиціями, напрямками та майстерністю викладання. Найстарші школи класичного танцю – французька та італійська – мають свої виконавські традиції, але хореографічна основа (склад рухів) всіх трьох шкіл, враховуючи російську, єдина.

Прийнято вважати, що для французької балетної школи характерна: висока виконавська техніка, витончений стиль, манера рухів м'яка, граціозна, але часом дещо химерна, що притаманно французькому мистецтву в цілому.

Італійській школі притаманні – віртуозна техніка, витриманий стиль з деяким нахилом в гротеск, манера рухів стрімка, рвана, дещо напружена.

Для російської школи характерна досконала виконавська техніка, академічний стиль, манера рухів проста, стримана і стрімка.

Науковці вважають, що російська школа класичного танцю – це поєднання французьких та італійських традицій. Незважаючи на те, що склад рухів і термінологія класичного танцю були затверджені у Франції, – національні особливості російської школи проявляються повністю самостійно.

Французька термінологія є інтернаціональною. Ця термінологія – міжнародна і прийнята всіма школами класичного танцю, хоча деякі назви рухів не зовсім співпадають з французькими.

Значний період часу російський класичний танець розвивається без тісного зв'язку з французькою школою. Багато назв змінилося, були введені нові, але все це варіанти однієї загальної та міжнародної системи танцювальної термінології.

А. Я. Ваганова писала, що „починаючи з перших десятиліть двадцятого століття у чистому вигляді на нашій сцені не можна зустріти ні французької, ні італійської школи”. Таким чином, вже на початку 20-х років російська школа набуває повної виконавської самостійності. В цей же час починають створюватися професійні хореографічні училища у радянських республіках.

Велику роль у становленні російської школи класичного танцю відіграла А. Я. Ваганова та розроблена нею методика викладання класичного танцю, в якій вона об'єднала віртуозність і апломб італійської школи, м'якість та граціозність французької.

Ваганова почала свою викладацьку діяльність відразу після подій 1917 року і пройшла складний та тернистий шлях становлення. Перші результати проявились не так скоро, і лише коли рік за роком педагог випускав чудових учнів, стали бачити, що ця система працює постійно і стабільно. Система Ваганової зміцнювалась у тісному зв'язку з театральною практикою. В нових балетних виставах затверджувався та відпрацьовувався новий виконавський стиль танцівників, основи якого складала хореографічна школа, яку можна назвати виконавською.

Починаючи з 30-х років стала проявлятися художня однорідність ленінградської балетної трупи. Єдиний стиль, почерк танцю виявився яскраво у гармонійній пластиці та виразності рук, у слухняній гнучкості, і в той же час, сталюму апломбу корпусу, в шляхетній та природній постанові голови – це і є відмінні риси „школи Ваганової”. Танець випускниць Ваганової відповідав самій суті російського балету.

Метод Ваганової зробив великий вплив на розвиток чоловічого танцю, її досвід був визнаний та прийнятий іншими педагогами, а її учні поступово розповсюджували цей досвід по цілій країні. Вихід у світ книги „Основи класичного танцю” зробив метод Ваганової доробком всього радянського балетного театру. Новим у цьому чудовому методі є чіткий ряд продуманості учбового процесу, значна ускладненість екзерсису, який спрямований на відпрацювання віртуозної техніки, а головне навчити танцівників до свідомого підходу до кожного руху. Учні Ваганової не тільки добре засвоювали *pas*, але вміли пояснити їх призначення та правила виконання. В кінцевому результаті система Ваганової спрямована на те, щоб навчити „танцювати всім тілом”, домогтися гармонійності рухів, розширити діапазон виразності.

ПОБУДОВА ЕКЗЕРСISУ БІЛЯ СТАНКА ТА ПОСЕРЕД ЗАЛИ

Працюючи над екзерсисом, необхідно:

- всі рухи виконувати як біля станка, так і посеред зали, як з однієї ноги, так і з другої, що однаково закріплює і розвиває руховий апарат учнів;
- всі рухи вивчати спочатку біля станка, потім посеред зали, що ще більше вдосконалює елементарну техніку танцю;
- всі учбові завдання починати з відповідної підготовки – *preparatione*.

Існує певна послідовність вивчення всіх рухів класичного танцю, і по мірі їх засвоєння ця послідовність не змінюється, а навпаки утримується і надалі.

Біля станка і посеред зали послідовність така:

- 1) *Demi i grand plie*
- 2) *Battement tendu i battement tendu jete*
- 3) *Rond de jambe par terre*
- 4) *Battement fondu, battement soutenu*
- 5) *Battement frappe*
- 6) *Rond de jambe en l'air*
- 7) *Petit battement sur le cou-de-pied*
- 8) *Battement releve lent на 90', battement developpe*
- 9) *Grand battement jete*

Сюди входять різноманітні пози, *port de bras*, танцювальні кроки, оберти, *pirouette*, поступово виконання екзерсису ускладнюється.

Екзерсис посеред зали, як правило, складається компактніше, коротше і технічно. Його побудову потрібно з року в рік поступово ускладнювати та скорочувати кількість окремих вправ. Але як би не був побудований екзерсис посеред зали, він завжди повинен добре підготувати учня до наступної частини уроку, а не замінювати її.

Друга частина уроку – *adajio* – це робота над різноманітним опануванням поз класичного танцю та їх поєднанням. Якщо в екзерсисі за допомогою багаторазового повторення різних *battement* та інших рухів відпрацьовується елементарна техніка танцювальної майстерності, то в *adajio* засвоюється характер і манера виконання.

У третій частині уроку – *allegro* – засвоюються різноманітні стрибки класичного танцю. Якщо у екзерсисі опановують елементарні навички, в *adajio* ведеться робота над позами і танцювальною фразою у повільному темпі, то в *allegro* все це підсумовується в темпі стрибка, великого і малого, м'якого і трамплінового, стрімкого і стриманого.

Четверта, заключна частина уроку спрямована на те, щоб організм учнів після напруженої роботи прийшов у стан спокою за допомогою різноманітних форм *port de bras*.

Така побудова уроку класичного танцю дозволяє проводити його з поступовим ускладнюванням, без різких підйомів і спадів. При тому кожна частина уроку також повинна мати свою криву з поступовим ростом і деяким спадом наприкінці, що дозволяє учням підходити до виконання наступної частини уроку зі свіжими силами.

ДЖЕРЕЛЬНІ ПРИПИСИ

1. Базарова Н. Классический танец. – Л.: Искусство, 1983.
2. Балет. Энциклопедия. – М.: Советская энциклопедия, 1981.
3. Бахрушин Ю. История русского балета. – М.: Просвещение, 1977.
4. Ваганова А. Основы классического танца. – Л.: Искусство, 1980.
5. Костровицкая В., Писарев А. Школа классического танца. – Л.: Искусство, 1986.
6. Тарасов Н. Классический танец. – М.: Искусство, 1981.

Навчальне видання

ТАНЕЦЬ

*Методичні рекомендації
для підготовки фахівців напряму: 2020 „Мистецтво”
спеціальності: 7.020201 „Театральне мистецтво”
(для студентів – акторів драматичного театру I курсу)*

Укладач:

Манелюк Е.В., викладач кафедри хореографії РДГУ

Комп'ютерна верстка та макет *Вікторії Кравчук*

Підписано до друку 13.05.2009 р. Замовлення № 265/2.
Формат 60x84. Папір офсетний. Гарнітура Times New Roman.
Ум. друк. арк. – 0,5. Наклад 100 примірників

Редакційно-видавничий відділ
Рівненського державного гуманітарного університету
33027, Рівне, вул. С.Бандери, 12

Танець: Методичні рекомендації для підготовки фахівців напряму: „Мистецтво” спеціальності: 7.020201 „Театральне мистецтво” (для студентів – акторів драматичного театру I курсу) / Укладач Е.В.Манелюк. – Рівне: РДГУ, 2009. – 27 с.